

Minnesteckningar över bortgångna ledamöter

av Erik Rossander

Översten av 1.gr *Ernst Lennart Bredberg* avled den 10 februari 2009. Han efterlämnar hustrun Karen och barnen Christina, Sten och Rolf med familjer.

Han föddes i Stockholm 1919 som son till överstelöjtnanten Ernst Bredberg och och dennes hustru Otti, född Sandberg.

Lennart Bredberg tog studenten i Stockholm 1937 och blev fänrik vid Wendes Artilleriregemente 1940. Efter att en kortare tid studerat till ingenjör återvände han till försvaret och artilleriet och gick Krigshögskolan 1947-49 för att därefter tjänstgöra vid Arméstaben i två omgångar med bland annat ansvar för tidskrifterna *Arménytt* och *Vår Armé* 1959-64.

1967 utnämndes Lennart Bredberg till överste och chef för Östergötlands försvarsområde för att åtta år senare bli överste av första graden och den förste chefen för det sammanslagna Livgrenadjärregementet och Östergötlands försvarsområde. Sammanlagt var han alltså regementschef i tolv år!

Efter pensioneringen 1979 togs han i an-

språk för att bereda frågan om förutsättningarna för sammanslagningar eller nedläggning av arméns fredsförband 1980-81.

Lennart Bredberg var mån om att soldaterna skulle hålla sig i god fysisk form och själv föregick han med gott exempel; vid sin pensionering demonstrerade han det genom att gå på händerna inför den närvarande östgötapressen.

När han tillträdde som försvarsområdesbefälhavare var han ovanligt ung, endast 48 år. Han rivstartade med stor entusiasm och överraskade de många frivilligorganisationerna som vant sig vid befälhavare, som med ålderns rätt haft ett lägre tempo. Han blev snabbt en omtyckt och respekterad chef som med oräddhet och, vid behov, fasthet ledde verksamheten och fördjupade samverkan med de civila totalförsvarsdelarna, inte minst Länsstyrelsen.

Även efter sin pensionering höll han god kontakt med sitt regemente och han och hans hustru Karen var flitiga deltagare i kamratkretsen vid Livgrenadjärregementet.

Lennart Bredberg använde också sin energi utåt, genom att flitigt delta i försvarsdebatten som militär skribent ibland andra Norrköpings Tidningar. Han skrev också boken ”Historien om ett försvarsområde” 1983.

Han invaldes i Kungl Krigsvetenskapsakademien Avd I 1968.

Översten av första graden, *Bertil Carl Johan Kamph* gick bort den 26 september 2009. Han efterlämnar närmast dottrarna Ulla med familj och Eva.

Han föddes 1916 i Kristianstad av rådman Nils Kamph och dennes hustru Ingeborg, född Lundberg.

Bertil Kamph tog studenten i hemstaden 1936 och påbörjade därefter juridikstudier i Lund. Efter värnplikten blev han fänrik i reserven vid Norra Skånska regementet 1939. Den 9 april 1940 befann han sig dock i Köpenhamn under det tyska anfallet och det förändrade hans inriktning. Snart inkallades han till beredskapstjänst och därmed övergick han i aktiv tjänst. Han varvade därefter trupp-, stabs- och lärartjänst och gick Krigshögskolan 1946-48. 1965-66 tjänstgjorde han som ställföreträdande kontingentschef för den Neutrala övervakningskommissionen i Korea. Vid hemkomsten blev han utnämnd till överste och chef för Bohusläns regemente för att 1971 bli befördrad till överste av första graden och Arméinspektör vid Milo Väst i Skövde.

Efter sin pensionering deltog han i ett stort antal utredningar inom och utom

försvaret och ägnade stor kraft åt Röda korset där han blev ordförande för Skaraborgsdistriktet 1978. 1999 belönades han av Röda korset med den förnämliga Folke Bernadotte-plaketten för sina insatser i olika projekt i flera länder i Europa, Afrika, Asien och Nord- och Sydamerika.

Rotary International var ett annat av hans stora intressen och han blev distriktsguvernör 1981-82 och ordförande i Svenska Rotaryrådet 1984-85.

Han var dessutom militär medarbetare i *Sydsvenska Dagbladet* och *Göteborgstidningen/Idag*.

Bertil Kamph var en förnämlig talare, oerhört mångsidig och hade en otrolig arbetsförmåga även i hög ålder. En mycket belysande karaktäristik av honom finns i ett protokoll från ett möte i november 2008 i Skövdeavdelningen av föreningen Ingenjörer och Naturvetare Utan Gränser (INUG), rörande en rapport från en Vattenkonferens i Hjo tidigare under året:

”Bertil Kamph, 92, mycket intressant gubbe. Arbetat som diplomat, varit aktiv i Eritreakonflikten. Kan komma att föreläsa”.

Hans intressen speglar hans karaktär som präglades av vänlighet och omtänksamhet och en outtröttlig uppmärksamhet gentemot familjen och vännerna.

Bertil Kamph blev invald i Krigsvetenskapsakademien Avd I 1975.

Generalmajoren *Kjell Alarik Nordström* avled den 21 oktober 2008. Hans närmaste är hustrun Cecilia Koskull-Nordström och

dottern Madeleine med familj.

Kjell Nordström föddes 1920 i Danderyd som son till överstelöjtnant Alarik Nordström och hans hustru Maria, född Haeger. Han tog studenten i Stockholm 1938 och gjorde sin vänplik på Svea Trängregementet där han efter officersexamen blev fänrik 1941. Hans fortsatta växeltjänstgöring mellan trupptjänst och stabsarbete förde honom till alla de fyra trängregementena samt staberna i Stockholm, Kristianstad, Skövde, Strängnäs och Visby.

Han utnämndes till regementschef för Kungl Göta trängregementet i Skövde 1967 för att senare befordras till generalmajor och Chef för Militärkommando Gotland 1971 och Militärbefälhavare i Milo V 1980 där han gick i pension 1983. 1986 återkallades han som t f chef för Försvarshögskolan för en kortare tid.

1960-65 var han ledamot av Röda korsets överstyrelse.

Kjell Nordström kallades till tjänstgörande ceremonimästare vid Kungl Maj:t hov 1987-88.

I alla befattningar präglades hans arbete av analytisk förmåga och stor noggrannhet. Detta i förening med erkänt hög integritet och ett kultiverat sätt gjorde att han kunde lösa många svåra problem som till exempel frågan om att utvidga skjutfältet Tofta på Gotland och möjligheten att i svåra ekonomiska lägen ändå kunna genomföra stora och viktiga milöövningar som Väst 80 och 82.

Kjell Nordström var också i hög grad en läsande och skrivande officer. Det började

redan när han som fänrik gick upp på *Östgöta-Correspondentens* redaktion i början av 1940-talet och undrade om han kunde få pröva på att bli bokrecensent. Han fick börja omedelbart och fortsatte ända in till slutet av nittioalet. Han var den recensent som arbetat längst tid för *Corren*. Men han läste inte bara andras alster. 1986 gav han själv ut romanen *Officer till förfogande* under pseudonymen ”Sven Orvar Bengtsson” som berättade om en officers kringflackande liv. Han skrev också en mängd artiklar i bland andra kulturtidskriften *Obs, Vårt Försvar* och *Akademiens Handlingar och Tidskrift*. I dessa senare publikationer medverkade han även som anmälare av fackböcker, främst inom det säkerhetspolitiska området.

I familjekretsen var han oerhört omtyckt som den lyssnande och förstående patriarken. Han var i alla avseenden en stor humanist.

Kjell Nordström invaldes i Akademien Avd I 1964.

Förre andre styresmannen, generalöjtnanten *Nils Gustaf Axel Welin* avled den 12 november 2008. Hans närmaste är sonen Anders och dottern Elisabeth med familjer.

Gustaf Welin föddes i Göteborg 1930 av översten Axel Welin och hans maka Märta, född Löfgren. Familjen flyttade till Stockholm och han tog studenten där 1949. 1952 utexaminerades han som fänrik vid Svea Livgarde. Efter genomförd Krigshögskola 1962 blev hans bana mycket allsidig och

framgångsrik. Han tjänstgjorde i Försvarsstaben och i milostaberna i Skövde och i Strängnäs, gjorde trupptjänst i olika delar av landet och var linjechef vid Militärhögskolan innan han blev utbildningschef vid Värmlands Regemente 1979 och generalmajor och stabchef i Milo Ö 1980. 1984-86 var han chef för Försvarshögskolan. 1988 utnämndes han till generallöjtnant och militärbefälhavare i Milo Syd, där han stannade till pensioneringen 1993.

Gustaf Welin fick även en omfattande internationell erfarenhet genom FN-tjänst på Cypern 1967-1968, stabsskola i USA 1981 samt som styrkechef och biträdande Generalsekreterare i FN på Golanhöjderna 1986-88.

Efter sin pensionering anställdes han som försvarsministerns kanslichef 1993-94.

Gustaf Welin deltog flitigt i försvarsdebatten med artiklar i dagspressen och han var kommentator i SR/TV 1968-1973. Han var även styrelseledamot av Svenska fäktförbundet 1974-1982.

Gustaf Welin var i hög grad en sällskapsmänniska och en samlande och drivande kraft i de kretsar han kom i kontakt med, alltifrån hans plutonschefsskola 1959-1960 som fortfarande har en god sammanhållning till den studiegrupp han något självsvåldigt skapade inför kursstarten på KHS. Det märktes också i Sveagardesföreningen där han var ordförande 1993-2000 och i kamratföreningen De Femton där han också blev dess ordförande. Under sina sista år kämpade han mot en svår lungsjukdom, KOL, men

fortsatte att delta i kamratlivet med sin syrgasflaska i en ryggsäck på ryggen.

Som chef var Gustaf Welin rak och tydlig, ibland på gränsen till skarp, men också snar till beröm. Han hade alltid en historia till hands och en underfundig, ibland något drastisk humor.

Förvåningen blev stor när han inför en lätt förvirrad försvarshögskolekurs presenterade sig som ”Den röde generalen”.

Gustaf Welin valdes in i Krigsvetenskapsakademien 1973, var ordförande i Avd I 1996-2000 och Andre Styresman 2002-2006.

Överste *Nils Erik Österlund* avled den 19 oktober i år. Efter samråd med hans anhöriga kommer hans minnesord att presenteras vid nästa högtidssammankomst.

Avdelningen för sjökrigsvetenskap

Generallöjtnanten *Bo Lars Axel Westin* avled den 17 januari 2009. Hans närmaste anhörig är dottern Agneta.

Han föddes i Norrköping 1913 av kamrer Axel Westin och hans hustru Gottfrida, född Nilsson. Han tog studenten i Norrköping 1933 och ryckte därefter in på Kungl Sjökrigsskolan där han examinerades som fänrik vid KA 2 i Karlskrona 1937. Han inriktade sig tidigt mot luftvärnsartilleri och blev genom sin tekniska och matematiska läggning tidigt placerad som lärare på olika artilleriskolor. Efter genomförd Sjökrigshögskola 1946 fortsatte Bo Westin sin lärargärning till 1951, då han som major utnämndes till biträdande militärattaché i

Washington där han tjänstgjorde till 1953. Hans fortsatta karriär innefattade tjänst i Marinförvaltningen, Marinstaben och kustartilleriförband, tills han 1961 blev överste och chef för sektion II (Underrättelse-, attaché- och inrikesavdelningarna) i Försvarsstaben. 1966 utnämndes han till generalmajor och souschef vid Försvarsstaben. Han blev Marinstabschef 1969. 1970 utnämndes han till generallöjtnant och försvarsstabschef och avslutade sin karriär som chef för Försvarshögskolan 1972-1978.

Bo Westin var en intellektuell officer med stor analytisk förmåga och han kom att bli tongivande när det gällde att omvandla det äldre kustartilleriet till moderna system. På 1960-talet uppstod en schism inom försvaret om hur det framtida luftförsvaret skulle utformas. Man utsåg då Bo Westin till ordförande i en allsidigt sammansatt utredning, och han lyckades efter två år presentera ett helt enigt förslag. Hans analysförmåga bidrog även till att skapa stabilitet i marinens ekonomi och att Wennerströmmaffären kunde klaras upp.

Han satt i ett stort antal styrelser och utredningar och författade *Lärobok i artilleri* för Kungl Sjökrigsskolan 1948 samt ett stort antal artiklar i fackpressen.

Bo Westin var mycket allsidig: han var idrottsintresserad och spelade själv tennis, bordtennis, fotboll och bandy. Han var förtjust i P G Woodhouse och blev ledamot av Woodhouse-sällskapet och han älskade jazz. Han var konsult i Svenskt visarkiv 1980-1993 och skrev böcker om bl a Thore

Ehrling, Stig Holm, Skånska Lasse Benny Goodman och Gösta Törner. Han var även ordförande i Taubesällskapet i några år.

Han var också en formidabel tomatodlare, och hans balkong på Lidingö var som ett veritabelt växthus.

Bo Westin var ledamot av Kungl Örlogsmannasällskapet sedan 1954 och invaldes i Krigsvetenskapsakademien Avd II 1959.

Avdelningen för militärteknisk vetenskap

Huvudavdelningschef *Hans Åke Arthur Bovallius* avled den 21 mars 2009. Hans närmaste efterlevande är hustrun Ulla, dottern Åsa och sonen Ola med familjer.

Han var född i Göteborg som son till ingenjör Hans Bovallius och dennes maka Ingeborg. Familjen flyttade tidigt till Stockholm. Efter avlagd filosofie kandidat examen 1964 anställdes Åke Bovallius vid Försvarets forskningsanstalt (FOA) vid institutionen för mikrobiologi. Där forskade han i desinfektionsmedels effektivitet och deras bakteriedödande egenskaper. Samtidigt studerade han vidare och blev filosofie licentiat på en avhandling som påvisade förekomsten av det fruktade stridsmedlet nervgas i miljön. Han utnämndes till laborator och chef för institutionen 1974. Den befattningen behöll han till 1984 då han utnämndes till chef för huvudavdelningen för ABC-skydd som han lämnade 1991.

Han medverkade i flera olika totalförsvarsstudier och var FOA:s kontaktman inom ABC-området med försvarsstaben.

Åke Bovallius blev en internationell

erkänd expert inom sitt fackområde och var bland annat svensk delegat vid European Federation of Biotechnology 1979-1982 och i Federation of European Microbiological Societies 1980-1984, FN/WHO – expert och Deputy Chief Inspector under ambassadör Rolf Ekéus vid FN inspektionen i Irak (UNSCOM 7) 1991 och teknisk expert vid förhandlingarna om biologiska stridsmedel i Geneve 1996. Han var även efter sin pensionering mycket aktiv i FN:s kommission för övervakning, verifikation och inspektion (UNMOVIC) samt rådgivare i ABC-frågor till myndigheterna i Singapore.

Han kallades även till ledamot av New York Academy och Science.

Åke Bovallius var mycket produktiv och han hann med att publicera mer än 50 vetenskapliga verk inom området hot från och skydd mot kemiska och biologiska stridsmedel, desinfektion och aerobiologi. Under perioden i Umeå utvecklade han också samarbetet med universitetet där och med andra lärosäten.

Han var en modern chef som förstod betydelsen av att bygga nätverk både nationellt och internationellt, till stor nytta för FOA, och han bidrog därmed till det goda namn FOA hade som samarbetspartner vid andra forskningsinstitutioner. Men han ägnade sig också åt sin personal som han visade stor omsorg. Han var en positiv människa som var social och som kunde visa sina känslor.

Åken Bovallius invaldes i Krigsvetenskapsakademien Avd IV 1985.

Överingenjör *Sven Rudolf Hellman* gick bort den 11 april 2009. Hans närmaste är barnen Elsa, Bengt och Anna.

Sven Hellman föddes i Kalmar 1927 av köpmannen Svante Hellman och hans hustru Ingegerd, född Hoflund. Han tog studenten där 1946 och läste därefter på Kungl Tekniska Högskolan. Han blev civilingenjör 1950 och började sin anställning på Försvarets Forskningsanstalt och dess försöksanstalt i Sorunda. Han avancerade sedan inom FOA och blev laborator 1959, avdelningsdirektör 1963 och överingenjör 1966. I början av 60-talet flyttade han till huvudkontoret och en nybildad enhet för operationsanalys som senare vidgades till att omfatta även säkerhetspolitik och, omstöpt, till systemanalys. 1972 lämnade han FOA och övergick till Förvarsdepartementet där han blev sakkunnig i säkerhetspolitik och långsiktsplanering till 1994 då han gick i pension.

Sven Hellman arbetade som sekreterare och expert i ett flertal försvarskommittéer, i Ubåtsskyddskommissionen, och han var genom Centralförbundet Folk och Försvar en flitig föreläsare på Försvarshögskolan, Gällöfsta kurscentrum och flera andra skolor och myndigheter. Han var också redaktör för ett antal debattböcker om försvarspolitik.

Tidigt blev han övertygad om kärnvapnens ohygglighet och att de borde förbjudas. 1982 blev han den förste ordföranden i den nybildade föreningen Ingenjörer mot kärnvapen, där han i samverkan med andra yrkesföreningar med samma syfte, genom

sitt stora kunnande och sin integritet, kom att spela en stor roll.

Sven Hellman var också aktiv sekreterare i Svenska Pugwashgruppen, som är den nationella delen av Internationella Pugwashkommittén. Han var övertygad om att forskarna hade ett ansvar för hur deras forskningsresultat utnyttjades och att de borde bidra till kärnvapenedrustningen.

Under studenttiden blev han aktiv i Akademiska Folkdanslaget där han träffade sin blivande hustru Ulla. Fritiden i övrigt ägnade han till stor del åt sommarhuset och båtarna på Yxlan i Stockholms skärgård. Då han blev änkling 1994 flyttade han till Tullinge där han blev aktiv inom pensionsföreningen Botkyrka SPF.

Sven Hellman var lägmäld och lyssnande, men hade i debatten alltid tunga och välgrundade argument. Hans ståndpunkt i kärnvapenfrågan var naturligtvis kontroversiell i bland annat officerskretsar, när det diskuterades vapnens betydelse för att det kalla kriget höll sig kallt. Han ingav emellertid en känsla av att han tog till sig synpunkterna och övervägde dem noggrant innan han, oftast, förkastade dem. Hans kompetens och framtoning gjorde att man lyssnade på honom och han hade mer inflytande än vad han själv skulle erkänna.

Sven Hellman invaldes i Akademiens avdelning IV 1972.

Professor *Johan Leo Leander* avled den 25 augusti 2009. Han efterlämnar närmast sina döttrar Cornelia och Julia.

Johan Leander föddes 1959 i Stockholm av Bengt Leander och hans hustru Maj-Britt.

Efter värnplikten som kustjägare började han arbeta som lärare och samtidigt studerade han vid Kungl Tekniska Högskolan där han utexaminerades som civilingenjör 1984. Han fortsatte på KTH som forskningsingenjör och doktorand inom området teknisk akustik och blev teknologie licentiat 1988 och han disputerade 1993. Sedan 1984 hade han en halvtidstjänst på Försvarets Forskningsanstalt fram till 1995 då han tillträdde en befattning på Militärhögskolan, för att 1998 bli utnämnd till t f professor i teknologi och vetenskaplig chef vid den Militärtekniska institutionen på den då ombildade Försvarshögskolan.

2001 tog han tjänstledigt för att börja på SAAB Tech AB marindivision som Senior System Specialist för att 2003 lämna sin tjänst på FHS och stanna på SAAB Tech, nu inriktad på marknad och försäljning.

Johan Leander var en erkänd auktoritet inom akustik och särskilt undervattensakustik. Han var bland annat genom FOI starkt engagerad i marinens utveckling inom sonarområdet. Hans internationella kontaktnät var brett och han var ledamot av flera professionella sammanslutningar, bl a ”the Acoustical Society of America”. Han hade en omfattande vetenskaplig produktion med fler än 40 accepterade och publicerade artiklar och handlingar. Johan Leanders kompetens togs också tillvara då han deltog i flera olika forskningsprojekt,

t ex Ubåtsskyddsprojektet och Projektet mot medel under vattnet.

Som lärare var han mycket uppskattad som en lysande pedagog med en enastående förmåga att kunna förmedla komplicerade vetenskapliga och tekniska frågor. 1998 utsågs han av FHS elevkår till skolans bästa civila lärare.

Övergången från den akademiska kulturen till den kommersiella var nog inte helt problemfri för Johan Leander. Han var en varm och social, mycket omtyckt person som lyssnade på sina medarbetare. Han gav ett starkt och självsäkert intryck, inte bara tack vare tyngdlyftningsintresset, men han var, trots det, samtidigt känslig och kunde bli starkt berörd för egen del och å andras vägnar.

Johan Leander invaldes i Kung Örlogsmannasällskapet 2001 och i Krigsvetenskapsakademiens Avd IV 2005.

Professor *Mats Elis Ohlin* gick bort den 28 augusti 2009. Hans närmaste är hustrun Christina, döttrarna Lisa och Mia med familjer, sonen Lars samt Christinas son Fredrik med familj.

Mats Ohlin föddes i Helsingborg 1943 som son till Kjell Ohlin och dennes hustru Biddu. Han tog studenten i Stockholm 1962 och gick därefter Kungl Tekniska Högskolan.

Efter avslutade studier och deltidsvärnplikt vid Försvarets Forskningsanstalt blev han operationsanalytiker där, för att sedan via Försvarsstaben komma till Försvarets Materielverk 1989 där han avancerade till

överingenjör.

2008 utnämndes han till adjungerad professor vid Tekniska Högskolans och Stockholms Universitets Datavetenskapliga Institution i Kista.

Mats Ohlins specialitet var datasäkerhet och han fick flera internationella förtroendeuppdrag. Han blev en ledande kraft inom den internationella standardiseringsorganisationen ISO och verkade 1999 – 2009 som ordförande i gruppen som utvecklar kriterier för utvärdering av IT-säkerhet. Han gav värdefulla bidrag vid bildandet av Common Criteria-överenskommelsen, genom vilken deltagande länder ömsesidigt litar på resultatet av varandras IT-säkerhetsgranskningar. Sedan 2007 var han dess ordförande. Hans uppmärksammade insatser och stora kontaktnät ledde vid flera tillfällen till att FMV skaffade sig spetskompetens inom området.

Han deltog som sakkunnig och expert i flera statliga utredningar om IT-säkerhet och bidrog till att Sveriges certifieringsorgan för IT-säkerhet placerades vid FMV. Han uttryckte ofta en oro för att riskerna för missbruk av de nya informationsteknologierna inte togs på allvar. Han strävade efter att i alla uppdrag skapa en bättre förståelse för balansen mellan kollektiv säkerhet och personlig integritet.

Mats Ohlin var lågmäld, seriös och mycket ödmjuk både i sin forskargärning och som person. Han var aldrig påstridig i diskussioner och var alltid vänlig och hjälpsam och snar att dela med sig av sitt kunnande. Detta var också oerhört stort,

eftersom han var nyfiken och hade en förmåga att på kort tid läsa och komma ihåg innehållet i stora informationsvolymmer.

Hans diplomatiska förmåga ställdes på hårda prov redan 1968 då han som vice ordförande i Stockholms studentkårers centralorganisation genom lugnt analyserande och ödmjukt resonering hade att hantera den mycket stormiga epoken.

Hans intressen utanför arbetet var bridge och goda viner. Dessa kunde väl förenas i ett generöst värdskap för vännerna.

Mats Ohlin invaldes i Krigsvetenskapsakademien Avd IV 2001.

Artilleridirektör *Lennart Paul Pålsson* avled den 24 juli 2009. Hans närmaste är sönerna Lennart, Gunnar och Thomas och dottern Christina med familjer samt Marita Wåsterlund.

Lennart Pålsson föddes i Eskilstuna 1920 av verkmästaren Johan Pålsson och dennes hustru Emmy, född Göransson. Han tog studenten där 1937 och efter militärtjänsten sökte han in på Kungl Tekniska Högskolan och utexaminerades som civilingenjör 1943.

Efter ett par års anställning vid Bolinder Munktell kom han 1945 till Bofors, där han anställdes inom försvarsmaterielsektorns utvecklingsavdelning. Hans kompetens och kapacitet gav honom snart en chefsbefattning. 1960–1964 var han fabrikschef vid Svenska Jungner AB, men återgick sedan till Bofors. 1968 tillträdde han befattningen som artilleridirektör, vilket innebar chefskap för Bofors För-

svarsmateriel. Han lämnade företaget med pension 1982.

Under den då rådande långsiktiga och väl fungerande materielplaneringen inom försvaret, kunde Bofors under Lennart Pålsson ledning utveckla, tillverka och marknadsföra högkvalitativ försvarsmateriel. I ökande utsträckning skedde detta genom samarbete med andra företag inom och utom Sverige. Resultatet blev att det svenska försvaret tillfördes vapensystem av världsklass vilket också medförde stora exportframgångar för Bofors.

Lennart Pålsson var en kraftfull och i många avseenden unik ledare. Han hade pondus, en enorm arbets- och minneskapacitet och han ställde höga krav på sig själv och sina medarbetare. Han strävade efter att ständigt hålla sig informerad och hade därför täta kontakter med sina medarbetare var han än befann sig i världen. Med dåtidens brist på snabba kommunikationer ställde det naturligtvis stora krav på de anställda. Hans ledarstil involverade därigenom medarbetarna och gav dem stort ansvar.

Lennart Pålsson kunde uppfattas som mycket krävande, men han tog ansvar för sin personal och bekymrade sig om deras problem, i synnerhet om han uppfattade att han på något sätt själv medverkat till problemets uppkomst.

Han kunde upplevas som humorfri, men den kärva attityden var nog mest en fasad som han var mån om att odla. Han tyckte mycket om musik, särskilt tradjazz. På sin knappa fritid ägnade han sig åt sin familj,

särskilt i sommarhuset på västkusten.

Lennart Pålsson var medlem av Svensk Teknisk Förening för Mekanik och han blev invald i Krigsvetenskapsakademien Avd IV 1974.

Arméöverdirektör, överste av första graden *Carl- Gustaf Bore Regårdh* avled den 20 mars 2009. Han efterlämnar närmast hustrun Christina och barnen Stefan, Cecilia, Eva, Ulrika, Monika och Patrik med familjer.

Han föddes i Helsingborg 1921 av direktör Carl Regårdh och dennes hustru Lilly, född Ohnell.

Carl-Gustaf Regårdh tog studenten i Helsingborg 1941 och utbildade sig därefter till reservofficer i kustartilleriet och blev fänrik 1944. Därefter följde studier vid Kungl Tekniska Högskolan där han utexaminerades som civilingenjör inom facket maskinteknik 1948. Han anställdes i Armén som regementsingenjör vid Lv6 1949 och flyttade ett år senare till Stockholm där han tjänstgjorde vid Arméstaben och Artilleri- och ingenjörofficerarskolan för att 1953 flytta över till Arméförvaltningen.

Från 1956 till 1961 tjänstgjorde han som biträdande militärattaché i Washington där han genomförde ett banbrytande arbete med att få till stånd tekniköverföring till Sverige innefattande bl a de nya robot-systemen.

Vid hemkomsten återvände Carl-Gustaf Regårdh till Arméförvaltningen där han 1964 utnämndes till chef för verkstadsavdelningen och Arméöverdirektör och

därmed även personalkårchef för den Tygtekniska kåren. Han genomförde en kostnadsbesparande och omfattande rationalisering i och med att alla verkstäder sammanfördes i regionala förvaltningar.

Vid den stora centrala omorganisationen som resulterade i att man bildade Försvarets Materielverk 1968 blev Carl-Gustaf Regårdh chef för underhållsavdelningen inom armématerielavdelningen. Här införde han ett modernt datorbaserat underhållssystem som medgav att man för första gången kunde få en överblick över underhållskostnaderna och status hos materielen. Moderna metoder och resurser skapades även på arméns regementen för att effektivisera underhållet och utbildningen. Han genomdrev också med kraft en för alla teknikgrenar gemensam skola, Arméns tekniska skola, som han föreslog skulle samlokaliseras med Ing 1 i Södertälje. Trots hans våldsamma protester bestämde dock regeringen att skolan skulle förläggas till Östersund.

Carl-Gustaf Regårdh avgick med förordnandepension 1976 och övergick därefter till privat verksamhet. Han utförde ett antal utredningar för Krigsvetenskapsakademien, Ingenjörvetenskapsakademien, Styrelsen för Teknisk Utveckling och för Forsvarsdepartementet.

På sin fritid kunde han senare mer ägna sig åt sin familj, sommarhuset i Båstad och visst idrottande.

Carl-Gustaf Regårdh var i många stycken en förnyare såväl när det gällde personalomsorg som organisationsstruktur

och materielhantering. Han var bestämd i sättet att driva sina åsikter vilket uppskattades av vänner och arbetskamrater.

Carl-Gustaf Regårdh invaldes i Krigsvetenskapsakademien Avd IV 1973.

Avdelningen för annan vetenskap av betydelse för rikets säkerhet och försvar

Departementsrådet, professor *Carl Wilhelm Mauritz Carlgren* avled den 25 oktober 2008. Hans närmaste efterlevande är hustrun Lucia och barnen Ulf och Ursula. Han föddes i Stockholm 1922 av lektor Wilhelm Carlgren och dennes hustru Signe, född Bergstedt.

Wilhelm Carlgren började sina akademiska studier med historia som han kompletterade med finska och slaviska språk. Han övergick senare till juridiken och avlade sin jur kand 1945. Samma år fick han anställning vid Utrikesdepartementets arkiv, som han behöll under hela sitt yrkesverksamma liv. Han blev 1965 chef för arkivet och utnämndes till departementsråd 1977. Som ämbetsman var han samvetsgrann, kunnig och diskret och han blev ofta anlitad i utredningsuppdrag.

Han disputerade 1955 och fick professors namn 1976.

Wilhelm Carlgren utvecklade egna forskningar vid sidan av arkivtjänsten och blev den främste svenska diplomat-historikern, en överlägsen kännare av 1900-talets svenska utrikespolitik. Han hade en exceptionell arbetsförmåga och han producerade nära 200 vetenskapliga

arbeten. Dessa rörde främst vår utrikespolitik, men innefattade även en historik över svensk underrättelsetjänst 1939-1945. Han främsta verk anses vara *Svensk Utrikespolitik 1939-1945* som kom ut 1973. Den präglades av hans synsätt på utrikespolitiken som var realpolitiskt; utrikespolitik handlade om makthantering och inte om idealistiska världsförbättrambitioner.

Hans stora kunskaper om innehållet i arkivet var av ovärderlig tillgång för UD och han blev dess ”institutionella minne”. Ofta kunde han utan vidare peka ut i vilken dossier ett enskilt dokument kunde återfinnas.

Wilhelm Carlgrens stora kapacitet togs också tillvara i ”Samfundet för utgivande av handskrifter rörande Skandinaviens historia” där han blev ledamot 1961 och i ”Svenska historiska föreningen” där han var sekreterare och redaktör för *Historisk tidskrift* 1962-68. I denna tidskrift var han en mycket flitig bidragsgivare.

Han gav ett stilla och försynt intryck och han var alltid mycket artig, vänlig och hjälpsam, men han var inte alltid lätt att komma nära. De som gjorde det och vann hans förtroende lärde känna en kvick, lärd och engagerad människa.

Wilhelm Carlgren invaldes i Krigsvetenskapsakademien Avd V 1981.

Direktör *Lars Olof (Olle) Franzén* avled den 12 november 2008. Hans närmaste är döttrarna Elisabet, Ann-Charlotte och Gunilla.

Han föddes i Norrköping 1924 som son till stationsinspektör Birger Franzén och dennes hustru Karin, född Ekstedt. Han tog studenten där 1943 och utexaminerades sedan vid Kungl Tekniska Högskolans institution för elektroteknik 1947. 1950 blev han teknologie licentiat och anställdes samma år vid Svenska AB Philips efter att ett par år ha arbetat för Telegrafverket. Han utbildades ett år vid Philips TV-laboratorier i Holland och fortsatte sedan sina TV-studier vid Colombia University i USA. 1956 blev han kommersiell direktör vid Philips och 1961 VD och därmed chef för den svenska Philips-koncernen. Den befattningen behöll han till 1984 då han gick i pension.

Under perioden samlokaliseras den professionella elektroniken till Järfälla, där en tung del var försvarselektroniken. Denna ingick i en löst sammanhållen internationell produktdivision som var etablerad i de större industriländerna i västvärlden. Företagen var leverantörer till respektive hemmamarknad men hade tillgång till Philips resurser inom forskning och koncernens allmänna kunnande inom elektronikområdet. Den svenska verksamheten var en mycket viktig leverantör till det svenska försvaret i allmänhet och marinen i synnerhet.

Olle Franzéns stora förmåga och goda ledarskap utnyttjades i olika sammanhang. Han var styrelseordförande i Philips Norden 1984, KTH Alumni 1985-1990, The Svedbergs laboratorium 1986-1991 och han ingick även i NK:s styrelse. Han var

en sann försvarsvän och var styrelseordförande i Allmänna Försvarsföreningen 1986-1992.

Inom TV-mediet var han en pionjär och han sände tillsammans med vännerna Hans Werthén och Björn Nilsson provprogram i TV från KTH innan Sveriges Radios sändningar kom igång 1956.

Under Olle Franzéns 23-åriga chefskap utvecklades Philips i Sverige till ett företag med fler än 4 000 anställda. Han hade förmåga att se nya möjligheter och han vågade satsa på nya teknologier och på nya produkter. Han hade även en förmåga att skapa trivsel omkring sig.

Han var en sällskapsmänniska som kunde entusiasmera sin omgivning och han var medlem i Sällskapet Stallbröderna. Hans stora hobby var jakt och segling och han var styrelseordförande i KSSS 1975-82.

Olle Franzén invaldes i Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien 1973 och som hedersledamot i Kungliga Örlogsmanna-sällskapet 1972.

1975 invaldes han i Krigsvetenskapsakademien Avd V.

Professor emeritus *Torsten Husén* avled den 2 juli 2009. Hans närmaste är barnen Sven, Mats och Görel. Han föddes i Lund 1916 av trävaruhandlaren Johan Husén och dennes maka Betty, född Prawitz.

Han studerade pedagogik i Lund och disputerade där 1944 och fick sedan en docentur vid Stockholms högskola 1947. 1953 blev han professor i pedagogik och arbetade därefter som sådan vid Lärar-

högskolan i Stockholm och Stockholms Universitet till 1981.

Torsten Husén engagerades också inom militärpsykologin och blev expert i Arméledningen 1942-44, militärpsykolog 1944-48 och knöts till Centrala Värnpliktsbyrån 1948-53 och han arbetade samtidigt som lärare vid Krigshögskolan och Socialinstitutet i Stockholm.

Hans forskning var länge inriktad på den pedagogiska psykologin, varför han kom att intressera sig för den formella utbildningens roll i samhället och därigenom också den svenska skolans reformering under 1900-talets senare hälft.

Även folkbildningsarbetet intresserade honom och han gjorde betydelsefulla insatser inom området. Han sökte sig tidigt till den pedagogiska experimentverkstad som Kursverksamheten vid Stockholms högskola, numera Folkuniversitet, utgjorde. Torsten Husén var ordförande i Folkuniversitetets Stockholmsstyrelse 1953-73, men även ordförande i förbundsstyrelsen där han 1955 efterträdde Torgny Segerstedt. En av hans bestående insatser var det vuxenpedagogiska seminarium han genomförde och som rönt mycket stort intresse. Erfarenheterna samlade han i boken *Vuxna lär*, som kom ut i flera upplagor.

Hans stora auktoritet inom området medförde att han anlätades i en rad olika utredningar och kommittéer, både nationellt och internationellt. Han satt också i flera internationella styrelser som Max Planck-institutet, International Council for Educational Development och Internatio-

nal Institute for Educational Planning för att nämna några.

Torsten Huséns kunskaper gav honom också gästprofessorer i Chicago, Hawaii, Toronto, och Stanford och forskningsutrymme vid flera internationella universitet i såväl Europa som USA.

Som en konsekvens av hans internationella engagemang tilldelades han hedersdoktorat vid inte mindre än sju universitet och han invaldes som ledamot i US National Academy of Education 1967, Finska Vetenskapsakademien 1973, den Polska Vetenskapsakademien 1977, hedersledamot av American Academy of Arts and Sciences 1982, *Academica Europaea* 1989 och han var President International Academy of Education 1986-98 och blev 1991 invald som utländsk ledamot i den Ryska Akademien för Pedagogiska Vetenskaper.

Utöver detta oerhört omfattande engagemang publicerade han cirka 45 böcker och ett tusental artiklar i psykologiska och pedagogiska frågor. Hans arbetskapacitet var enorm och den höll i sig även då han kommit långt upp i åren. Fortfarande vid 90 års ålder deltog han med inlevelse i Folkuniversitetets årsmöten.

Torsten Husén valdes in i Krigsvetenskapsakademien Avd V 1956 och i Kungliga Vetenskapsakademien 1972.

Byråchef *Ivar Müller* avled den 17 februari 2009. Hans närmaste efterlevande är syskonbarn.

Han föddes i Sala 1913 som son till

grosshandlaren Levi Müller och dennes hustru Bertha, född Olschanski.

Ivar Müller tog studenten i Stockholm 1932 och studerade därefter juridik med en juris kandidatexamen 1936. Han valde den administrativa banan för sitt fortsatta yrkesliv. Efter tingsmeriteringen tjänstgjorde han på Kommerskollegium och Handelsdepartementet innan han 1945 anställdes vid Civilförsvarsstyrelsen där han blev tillförordnad byråchef 1946 och ställföreträdande generaldirektör 1948. I den befattningen arbetade han till 1978 och var under tiden även sakkunnig i Inrikes- och Försvarsdepartementen. Han var också regeringens representant i Röda korset.

Ivar Müller deltog aktivt i mottagandet och inkvarteringen av flyktingar till Sverige och han var engagerad i missionen med de vita bussarnas transporter av överlevande från koncentrationslägren. För sina insatser vann han erkänsla från flera europeiska länder och han fick utmärkelser från Belgien, Danmark, Finland och Polen.

Hans kunskaper och erfarenheter resulterade ledamotskap i Civilförsvarsförbundet, Beredskapsnämnden för Psykologiskt försvar, Totalförsvarets Upplysningsnämnd och Bevakningsbolaget och han var expert i Internationella Rödakorskommittén.

Redan som ung engagerade sig Ivar Müller i den judiska församlingen. Han var i flera år ordförande i Stockholm och lyckades hålla ihop organisationens olika krafter och inriktningar. Under hans uppväxttid var antisemitismen påtaglig i Sverige. Under krigets första år blev stäm-

ningen direkt hotfull och det blev naturligt för Ivar Müller att verka för tillblivelsen av den judiska staten Israel.

Utöver sitt arbete och den judiska saken var hans stora engagemang familjen, både den egna, han gifte sig sent och fick inga egna barn, och syskonens. Han blev för syskonbarnen en omtänksam och varm morbror.

Ivar Müller invaldes i Akademien Avd V 1969.

Avdelningen för säkerhetspolitisk vetenskap

Docent *Ingemar Dörfer* avled den 22 februari 2009. Hans närmaste är systemen Anne och hennes tre barn. Han föddes i Berlin 1939 av redaktör Ernst Dörfer och hans maka Inez, född Gustafsson.

Mot slutet av kriget evakuerades han med sin mor och sina syskon via Breslau till Arvika som var moderns hemtrakt. Där tog han studenten, men flyttade till Lund för sina akademiska studier. Han avlade sin Pol mag i Lund 1961 och flyttade sedan till Stockholm där han tog sin Fil lic 1965. Därefter fortsatte Ingemar Dörfer sin forskning och sin akademiska utveckling i USA där han doktorerade för Dr Henry Kissinger 1971. Även om han intellektuellt blev fast förankrad i Amerika återvände han till Sverige samma år och fick anställning på fredsforskningsinstitutet SIPRI. Han var samtidigt expert i Försvarsdepartementet och han blev docent i Uppsala 1973. 1975 flyttade han till Försvarets Forskningsanstalt FOA, som han sedan blev trogen till

sin pension. 1991-1994 togs han i anspråk av UD som sakkunnig, där han bland annat tog initiativ till att bredda den svenska basen för forskningen om säkerhetspolitik. Efter pensioneringen var han gästforskare på Utrikespolitiska Institutet.

Han författade ett antal skrifter däribland doktorsavhandlingen om Viggenprojektet. Han var också en flitig skribent i tidningar och tidskrifter, och han var kolumnist i *Svenska Dagbladet*.

Ingemar Dörfer var polemisk och analytisk och oerhört uppskattad internationellt, främst i USA där han var gästforskare vid ett flertal forskningsinstitut, men även i England och Tyskland. Han kände alla och alla kände honom.

I Sverige däremot betraktades han ofta som besvärlig och udda. Ingemar Dörfer tillhörde i högsta grad den så kallade realistiska skolan, som ser världspolitiken som en ständig kamp mellan stormakterna om inflytande. Att man i den politiska ledningen i Sverige inte tycktes förstå detta eller ville utnyttja hans stora och täta säkerhetspolitiska nätverk var en ständig källa till irritation för honom.

Han vägrade att acceptera det han uppfattade som en inskränkt, politiskt motive-rad räddhågsen attityd och han utmanade ofta etablissemangen. Han brukade säga

att han tog krig på allvar för att han, till skillnad från fredskramarna, visste vad han talade om. Hans perspektiv var oftast stormaktens, där det svenska agerandet bara var en mycket marginell faktor. Detta synsätt uppskattades inte alltid.

Han förblev under hela sitt liv mycket fäst vid släktgården i Värmland där han kunde samla vänner och kollegor och underhålla dem med sina drastiska och humoristiska formuleringar.

Det påstås i en kolumn, att när jaktlaget i Värmland ville inbjuda Ingemar Dörfer att delta, fick denne fridens man problem. Han ville inte vara oartig genom att säga nej, trots att han aldrig hållit i en bössa, men han tackade ja, under förutsättning att han fick använda kärnvapen.

Ingemar Dörfer invaldes i Krigsvetenskapsakademien Avd VI 1986.

Sjutton goda kamrater och framstående ledamöter har lämnat vår krets. Vi saknar dem och tänker på deras anhöriga. Genom sina gärningar har de i hög grad levt upp till Kungl Krigsvetenskapsakademiens motto: *Fäderneslandets Försvar – Mod och kunskaper*.

Författaren är generalmajor och andre styresman i KKrVA.